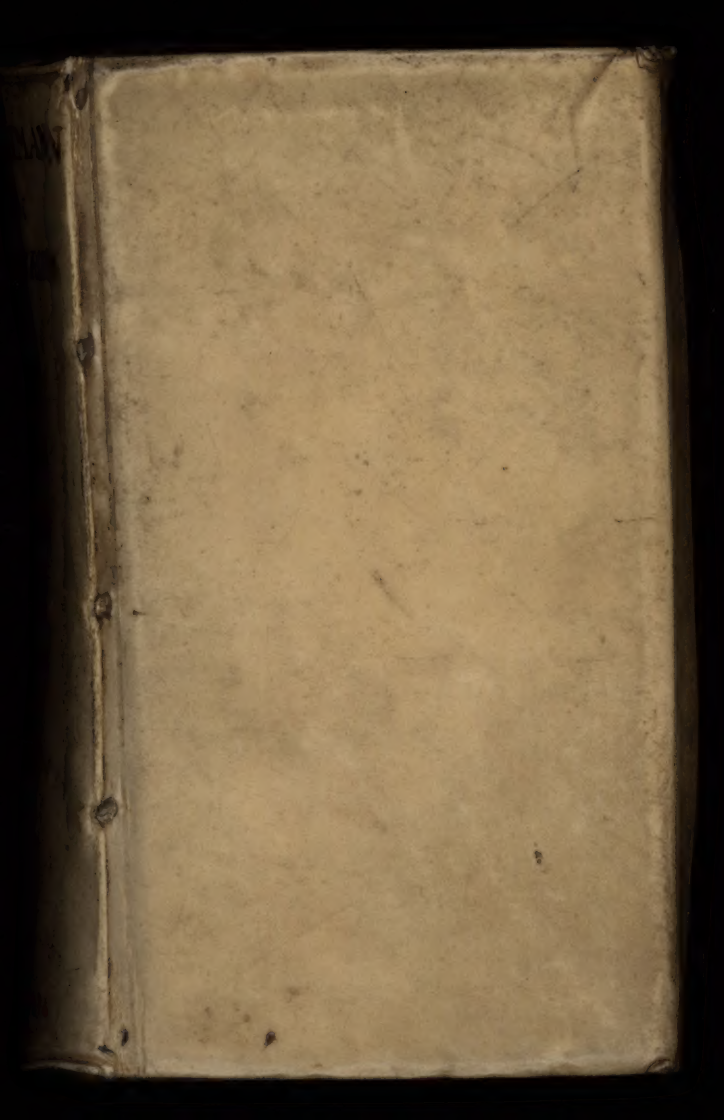

FORT
HILL

LURLEY
MANOR

JOHANNIS KIRCHMANNI
IN FUNERE
V. CL.

PAVLI G. F. P. N. MERVLÆ

Hiſtoriarum Profeſſoris
In Academia Batavorum,
& Fœderatarum Provinciarum Hiſtoriographi,

ORATIO,

In qua de vita ſcriptiſque ejus diſſeritur.

LVGD. BATAV.
Ex Officina HACKIANA, 1672.

Nobilissimo & Amplissimo Viro,

JOHANNI AB OLDENBARNEVELT,

Domino de Tempel, &c.

Hollandiæ, Westfrisiæque Advocato, & magni Sigilli Custodi.

VErebar initio, Ampliss. & Nobilissime Vir, ne in impudentiæ me crimen induerem, si Te publice compellarem & Funebrem hanc Orationem sub clarissimi nominis tui auspiciis in lucem emitterem. Sed tamen ut id auderem, aurem mihi vellebat cum summa dignitas, in quam Te Fortuna, imo ne quid mentiar, Virtus ipsa collocavit: tum vero insigne studium tuum, & præclara voluntas erga omnes eos; qui humaniores literas tractant,

quam non ſemel optimus
eruditiſſimus PAULUS MER
LA, cum viveret, nobis præc
cabat. Et ſane dum omnia m
cum accurate expendo, quanc
hic mos hodie receptus eſt,
ſcriptis noſtris illuſtrium vir
rum nomina præfigamus, que
potius quam Te eligere debu
ſem, reperio neminem. T
enim P. MERULA pectori ſu
incluſum religioſo ſemper cu
tu obſervabat, Te ſuſpicieba
Te in oculis ferebat, Tuu
nomen crebris ſermonibus
ſurpabat, & quod caput e
cum jamjam animam efflatur
eſſet, Tibi uxorem & liber
ſuperſtites per literas comme
dabat: quos cum nullum d
bium ſit, quin, quæ tua eſt h
manitas, libenter in tuum p
trocinium receperis, ego qu
que certam ſpem concepi, n
omnino Tibi ingratum fore,
ha

hæc etiam Oratio in funere ejus à me habita amplissimo tuo nomini consecretur. Quæ spes ne me fallat etiam atque etiam rogo, ac Te salvere jubeo præcipuum Belgicæ decus. Datæ Rostochii XIII. Kal. Octob. Anno cIↃ IↃ cvII.

Amplissimi Nominis
tui cultor

JOH. KIRCHMANNUS
Poëseos & humaniorum literarum Professor in Academia Rostochiensi.

ARBOR GENTILITI[A]
MERULARUM.

BALDEVINUS MERULA.

GULIELMUS *Merula.*

BARTHOLOMÆUS *Merula.*

GULIELMUS *Merula,*
obiit an. 1516. *Mart. ult.*

ANGELUS Merula: qui ob Religionis Reformatæ confessionem martyrio affectus est. Obiit an. 1557. *Iulii* 26.

PAULUS Merula: vir non indoctus, ut tunc tempora ferebant, variis in Linguis versatus: Adolescens enim multas peragrarat Provincias, plurima viderat Regna, clarissimas noverat firmando formandoque judicio, & juvandæ quandoque Patriæ (quod etiam in Partibus sibi creditis diligenter præstitit) Respublicas. Obiit

HUBERTU[S] Merula. obii[t] Silvæducis, ubi litteris o[…] peram dabat 1529.

an. 1540. *Ianuar.* 9. *ætatis suæ* 36. *Vxor illi* —— *Agatha Martini F. Matrona honesti apud Brilenses loci.*

GVLIELMVS *Merula, natus Brielæ anno* 1529. *Novemb.* 9. *Gradum Parisiis consequutus, in Patriam reversus Quæsturam administravit Agri Puttani; moxque Præfectus Arci Heenvlietianæ, occupata ab Geusiis Briela, magnum, quod ab Incendiariis imminebat, periculum evasit. Quum inde multos annos Civitati Dordracenæ fuisset ab Secretis, vita defunctus est an.* 1599. *Maji* 5. *ætatis* 70. *Vxor illi Iacoba Gisberti F. Heermans, Patritiæ apud Dordracenos familiæ, quæ obiit anno* 1588. *Novemb.* 16.

PAVLVS MERVLA, IC. *Academiæ Leydensis Professor, & Fœderatarum Belgicæ provinciarum Historiographus, natus Dordraci anno* 1558. *die* 19. *Augusti. Moritur Rostochii anno* 1607. *die* 20. *Iulii.*

MEMORIÆ SACRVM
PAVLO G.F.P.N. MERU
DORDRACENO BATAVO

REI ANTIQVARIÆ IN ACAD. L
DVN. DICTATORI, ET FOEI
RAT. PROVINCIAR. HISTO
RIOGRAPHO,

VIRO INCVLPATÆ VITÆ, ET
RIÆ ERVDITIONIS, BONO R
PVB. LITERARIÆ NATO, IN
MVSARVM SINU ENVTRI-
TO, HARVNDEM MALO
PVBLICO ET IRRECI-
PERABILI DAMNO
DENATO

IOHANNES KIRC
MANNVS LVBEC.
AMORIS ET AMICITIÆ CAVS
HVNC TITVLVM, HOC MON
MEN. CHARTEVM.

QVIA MARMOREVM NON PO
TERAM LVCTV DESIDE-
RIOQVE PLENVS POSVI,

VIXIT ANNOS XLIIX. MENS.
DIES XII. OBIIT XIII. KAL.
SEXTIL. ANNO cIↃ IↃ CXII.

JOH. KIRCHMANNI

ORATIO IN FUNERE

PAULI MERULÆ JC.

Professoris Lugdunensis.

ANNO cIↄ Iↄ C VII.

VTinam, Magnifici, Reverendi, amplißimi, clarißimi, doctißimi, nobilißimi & ornatißimi Auditores, utinam P. Merulæ homini, dum vixit, probo & à quo veræ eruditionis ac doctrinæ elogium Veritas ipsa non spreverit, acerbum hoc ac triste officium persolvere non sit necesse! Vtinam diutius ipsi jucundißima hac luce frui licuisset, neque mors plenis jam velis in gloriæ cam-

pum invecto nimis immature man injecisset! Erat sane hoc omni votis optandum, si non ipsius, praeclare & laudabiliter vitae s curriculum confecit: at uxoris gr tia, quae carissimum maritum amis at liberorum, qui optimo patre orb sunt; at Musarum, quae irreparab lem in ejus occasu jacturam fecerun Sed quoniam Deo ita visum, ut pr cul patria, in peregrino solo vi personam deponeret, non lessum mo tuo faciemus, aut lacbrimis nil profuturis habenas laxabimus: s potius memoriam optimi viri & literis praeclare meriti sancte conse vabimus, nec quicquam praetermitt mus, quod videbitur ad mortem ej celebrandam pertinere. Etsi aute me quidem ab hoc officio deterre poterat, & summa viri virtus & in genii mei tenuitas: praesertim cu sciam non defuturos alibi quoque praesertim in celebri illa Batavorun

Aca

Academia viros eruditos & eloquentia præstantes, qui collegæ & amici sui laudes vel prosa oratione, vel versibus, quorum architecti sunt, commendabant. Tamen ne cuiquam illorum aut amore, quo vivum prosequutus sum, aut dolore, quem ex morte ipsius cepi, ullo pacto concessisse videar, faciam quod potero, & postremum hoc munus & publico & meo nomine P. Merulæ præstabo, non ingenio aut facultate dicendi, sed vestra benevolentia & æquitate fretus. In certam enim spem, imo fiduciam ingressus sum, fore, ut qua erga alios ex hoc loco dicentes benignitate usi estis, eandem mihi quoque non sitis denegaturi. Quod si, ut spero & opto, à vobis impetravero, certe nec me in dicendo laborasse, nec vos tanti viri memoriam grata recordatione revocasse unquam pœnitebit.

Unde autem dicendi initium faciam?

ciam? an à patria, genere, educa-tione? Solent quidem hinc narra-tionem arcessere, qui alios laudando suscipiunt; neque id sine ratione. U enim plantæ cum bono è genere lectæ feraci solo depositæ, & diligenti cul-tura adjutæ sunt, tum demum ube-res fructus ferunt: sic quoque in ho-minibus genus, patria, educatio ma-gnum momentum habet. Ego vero hæc omnia prætermittam, non qui-dem quod is ignobili patria ortus, obscuro loco natus, male educatus sit, non: Sed quod ad majora festinet mea oratio, & his si immo-rari diu velim, vereor ut concubium noctis sit, priusquam hanc narratio-nem ad finem perducam. Quid e-nim? Bataviam laudem, illud Mar-tis & Musarum domicilium? in cu-jus antiquissimo munitissimoque, & quod principatum quendam inter re-liquas omnes Hollandiæ urbes tenet, oppido, Dordracum quod appellatur,

ju-

jucundum hoc Solis lumen aſpicere & aërem haurire P. Merula primum cœpit. At ea, ſi brevitati ſtuduero, multis & præclaris laudibus à me privabitur: ſi omnia perſequi voluero, longior mihi oratio expromenda eſſet, quam veſtræ aures tolerare poſſint. De Merularum genere dicam? Unus Angelus fortiſſimus ille & invictus veritatis teſtis, Pauli noſtri Magnus Patruus, qui annis abhinc quadraginta & quod excurrit ab Inquiſitoribus ob conſtantiſſimam Religionis confeſſionem indigno ſupplicio affectus fuit, vel unus hic Angelus totum diem expoſceret. Poſſem quoque de Gulielmio Pauli ipſius patre doctiſſimo & defæcati ſemper animi viro, qui multos annos Civitati Dordracenæ à Secretis fuit, & filii ingenium optimarum artium cultu accurate nutriendum curavit: poſſem, unde maternum genus ducebat, de vetuſtiſſimis Heermannorum & Omelin-

*lingorum familiis, quæ primis sem-
per honoribus apud Dordracenos fun-
ctæ sunt, & etiam nunc funguntur
longam orationem texere. Sed nole
ex hoc rivulo in id flumen laudem
derivare. Neque enim nititur avo-
rum meritis P. Merula, qui ab in-
eunte statim ætate vitam ita instit-
tuit, ut suarum splendore virtutum
lucem afferre potuisset majoribus et-
iam obscurissimis. Quid vero opus
ut pueritiam ejus, partim in patria
partim Delphis sub præceptorum di-
sciplina actam hîc commemorem
Cum agrum fertilem & fœcundum
videmus, etiamsi quomodo occatus &
stercoratus sit ignoramus, neque agri-
colæ sementem jacientis laborem con-
spicimus, ex ipsis tamen frugibus ben
cultum & studiosè subactum judica-
mus. Sic quoque cum uberrimus vir-
tutum proventus in P. Merulæ anim
extiterit, quid aliter existimare de-
bemus, quam ipsum diligentissim
fuis*

fuisse excultum? An igitur de corporis orisque dignitate dicamus? nam hinc quoque laudem mutuari hominibus solemus, quod formæ decorem naturalis quædam ingenii bonitas plerumque comitetur. At licet pulcherrima P. Merulæ anima dignam se sedem, dignum diversorium, in quo habitaret, fuerit adepta: non est tamen ut in prædicanda tam fragilis & quod ætas facile aut morbus corruperit, boni præstantia diu immoremur: ne cum animi bona suppetant, laudem captare videamur ex corpore.

His igitur omnibus omissis, quæ minora sunt, quam ut in laudatione P. Merulæ poni debeant, ad ea, quæ potissimum mihi dicenda proposui, jam accedamus. Hîc vero nobis primo occurrit ingens illud & indefessum studium, quod ipse à teneris statim unguiculis ad extremum usque halitum in literis collocavit. Nam etsi quidem à Natura felix ipsi & ad

*omnes honeſtas diſciplinas docile in-
genium erat attributum: tanta tam
utebatur ſemper animi contentione
diligentia, quanta utendum eſt h
mini, qui ſtudet id, quod ingenio d
eſt, induſtria compenſare. Quotid
ille in libris, in chartis verſabatu
& laborum Muſicorum adeo non ſ
lum tolerans, ſed & appetens era
ut perire ſibi omne tempus arbitrar
tur, quod ſtudiis non impertire
Et quoties aut iter faceret, aut an
mi cauſa deambularet, ſemper i
præſto erat liber aliquis quem vol
taret, cujus lectione animum paſc
ret: quem vero librum ſemel in m
nus ſumſerat, eum non prius dep
nebat, quam à capite ad calcem u
que percurriſſet, annotaſſetque e
quæ ſibi aliquando uſui fore exiſt
maret. Nihil enim legebat, qu
non excerperet & in Adverſar
ſua ac Memoriales libellos refe
ret.*

Tal

Talem aßiduitatem & tam indefessum laborem si alii quoque præclaris ingeniis præditi ad discendas literas afferrent, nullum dubium est, quin nostro etiam seculo plures exorituri sint, qui veræ ac solidæ eruditionis copia & varietate cum ipsa antiquitate comparari merito poßint. Ingenia certe nihilo hodie, quam antiquitus, deteriora sunt. Non enim quasi lassa & effœta natura est, ut nihil jam laudabile pariat. Imo vero negare non possumus, extitisse nostra & avorum memoria multos, qui aut inventionum subtilitate aut exercituum ducendorum scientia, aut navium in magno mari gubernandarum peritia, aut aliarum rerum cognitione nulli veterum cesserunt, plerosque etiam longo post se intervallo reliquerunt. Quod vero oppido pauci ad eruditionis illius, quam in priscis admiramur, fastigium pervenerunt, quid mirum, cum non eadem reperia-

riatur in noſtris hominibus, quæ in veteribus erat, diligentia, non eadem vigilantia, non idem labor? Relanguit jam pridem priſcum illud in addiſcendis literis ſtudium, reſtinctus eſt vetus ille erga artes honeſtas ardor; torpor & veternus animos noſtros occupavit; neque ulla in nobis ſcintilla apparet illorum igniculorum, quibus olim juvenes ad hoc Doctrinæ ſtadium alacriter decurrendum accendebantur. Priſci illi diſcendi cupiditate flagrantes omnes corporearum voluptatum illecebras contemnebant, nullam omnino curam gerebant rei familiaris, ſocordia & ignavia valere juſſis noctes atque dies in ſolo literarum ſtudio verſabantur, nec ullum laborem, aut moleſtiam doctrinæ comparandæ gratia reſugiebant. Nos inertiæ dulcedine ineſcati aut voluptatum blanditiis capti, perfunctorie tantum literas tractamus & omnia noſtra ſtudia vel ad pri-
m-

mos in Repub. honores obtinendos, vel ad opes corradendas referimus. Atque ideo mirandum non est, paucos hodie ad veterum illam admirabilem in omni genere doctrinam eloquentiamque accedere: &, quod sine cujusquam injuria dictum volo, illos propemodum jam ordines in literis ducere, & quasi signiferos esse, quibus olim vix inter gregarios milites locus esse potuisset.

Hanc seculi labem indigne ferens P. Merula, ut primum literarum dignitatem intelligere cœpit, tam acri erga illas amore exarsit, ut nulla difficultas, nulla laboris asperitas, eum ab instituto cursu revocaret, non ambitio ad honores, non libido ad voluptatem, non avaritia ad opes, non otium ad animi remissionem, non denique somnus ad quietem. Hac vero assiduitate, his vigiliis, hoc labore id assecutus est, ut in literatorum lustro inter eos, quibus Respub. hæc literaria

raria hactenus fulta stetit, & ip merito censeretur.

Cum enim duo sint, quæ viru eruditum perficiunt, accurata Rer cognitio, & politi Sermonis copi in utroque P. Merula ita excellu ut mihi fere ultra vulgarem huma mentis captum emersisse videatu Erat quidem ipsi, postquam ad ser riora studia animum applicavit, i primis cordi & curæ Jurisprudenti cum quia sciebat huic architectoni reliquas artes omnes ancillari: tu etiam quia videbat patrem avumq hac scientia fuisse excultos. Fit en hoc plerumque ut ex quo discipli genere quis majores suos laudem qu sivisse intelligit, ad hoc ipse quoq libenter se conferre soleat. In h igitur studium ita continenter & a sidue incumbebat, ut protinus ap omnes summam sui admiratione parem exspectationem excitar quam tamen in eo fefellit, quod,

ad maturiorem ætatem pervenit, expectatione ipsa major evaserit. Et quamvis civilem scientiam magis omnibus aliis artibus coleret: non tamen prius ad verenda hujus Deæ sacra accessit, quam instructus esset iis adminiculis, quæ in homine ad legitimam Jurisprudentiam aspirante requiruntur: Sed neque ita totum se unquam Themidi devovit, aut sic sub ejus signis stipendia meruit, ut humaniores disciplinas statim desereret, imo vero latissimos illarum campos ingressus tam variam & multiplicem rerum divinarum humanarumque scientiam sibi comparavit, ut nulla fere Philosophiæ pars sit, quam ille non degustarit; nullum scientiæ genus, quod ille non indefessa alacritate amplexus sit; nulla veterum monumenta, quibus nocturna diurnaque manu pervolvendis ille studium suum non impenderit, nulli in penitissimis venerandæ Antiquitatis penetra-

tra-

*tralibus tam reconditi , tamque la-
tentes ritus, quorum lustra & cubili-
ille non deprehenderet ; nulla aut ve-
tus aut recens historia, quam ille non
ad unguem teneret. Breviter, quod
Nicephorus Gregoras de Theodoro
Metochita usurpat elogium, id non
immerito in P. Merulam accommodare
possumus:* Βιβλιοθήκη ἦν ἔμψυχος οὗ-
τος καὶ τῶν ζητουμένων πρόχειρος εὐπορία.
*Erat viva bibliotheca, & eorum, quæ
scire velles, oraculum.*

*Nec vero Rebus tantum intentus,
Orationis politæ studium neglexit; id
quod multi hodie faciunt, qui omnis
humanitatis expertes elegantiæ stu-
diosos tanquam inanium verborum se-
ctatores irrident, sed quia videbat,
etiam priscos Sapientiæ proceres re-
rum investigationi incredibilem ex-
ornandi sermonis curam adjunxisse,
ipse quoque eandem viam, præser-
tim tot doctissimorum nostri ævi ho-
minum vestigiis signatam & impres-
sam,*

ſam, omni conatu & honeſta ingenii contentione ſecutus fuit. Cum enim nollet ita vitam tranſigere, ut, veluti naves, nullum ſui veſtigium relinqueret: ſed propoſitum ipſi eſſet, Rempub. literariam, qua parte manca erat, pro ſua virili juvare, labantem confirmare & erigere, faciendum putavit, ut accuratam Latine dicendi ſcribendique facultatem ſibi acquireret, ne ſi animi ſenſa inquinate & ruſtice efferret, in numero eorum hominum haberetur, quos M. Tullius ait intemperanter abuti & otio & literis. Quid? quod Hebraici quoque ſermonis fontes haud tralatitie delibavit: In Græcæ vero literaturæ adyta tam longe ſe penetravit, ut pleroſque omnes primæ claſſis auctores in ſuccum & ſanguinem ſuum converteret, & fere omnia illorum præcepta in numerato haberet. Ex Poëtica arte quantum laudis conſequi potuerit, ſi ſæpius in hac ſcena ſiparium expandere

dere & ingenium ſuum in hoc præ-claro curriculo experiri voluiſſet, te-ſtantur ejus verſiculi pauci quidem illi, ſed qui ſpirant veterem illam ſimplicitatem & quaſi ſcintillas emit-tunt purioris illius ſeculi.

Erunt fortaſſe, qui hæc levia & nullius momenti eſſe judicabunt, ne digna à quibus P. Merulæ laudem aucupari debeamus. Ego vero, Au-ditores, omnino ita ſentio, & forte mecum alii, inter reliquas ejus lau-des non poſtremam hanc eſſe, quod variarum Rerum ſcientiam cum Ora-tionis elegantia, utramque autem cum Juriſprudentia copulavit. Ne-que hanc meam ſententiam, opinor, improbabitis, ſi me ejus rationes vo-bis paulo altius exponentem benevole, quod facitis, & attente audietis.

Philoſophiæ cognitionem, non hor-ridæ illius & nimis ſubtilium quæ-ſtiuncularum ſentibus vepribuſque ob-ſitæ, quam hodie videmus paßim in

ſcho-

ſcholas irrepere: ſed ejus, quæ olim vigebat, quamque ſuperioribus annis viri eruditiſſimi è ſitu & ſquallore priorum ſeculorum liberarunt; hujus igitur legitimæ Philoſophiæ cognitionem Antiquitatiſque peritiam, cultum item iſtarum linguarum, quibus hi nobiliſſimarum rerum theſauri tanquam arculis quibuſdam aſſervantur, vel, ut verbo dicam, bonas literas maximum habere ad graviores diſciplinas adjumentum, fatentur omnes qui quidem rationis alicujus primordiis imbuti ſunt: at vero, qui his ſtudiis non dico immorari, ſed pluſculum ſaltem temporis tribuere velint, reperiuntur ſemper pauciſſimi. Cujus rei cauſas dum mecum recogito, cum aliæ multæ, tum vero hæ duæ potiſſimum mihi in mentem veniunt, quæ familiam ducere videntur, Magnitudo videlicet ac varietas harum, quas dixi, literarum, & fatuum de iis ſeculi noſtri Judicium.

 Et-

Etenim affirmare non dubito, qu
etiam nemo prudens inficias iver
qui in hoc ſtudiorum genere ad a
quam laudem aſpiret, ei tam latu
& amplum campum eſſe propoſitu
ut poſſe eum conficere vix aliq
mortalium videatur, qui totum M
moriæ dolium exhauſerit, & his
teris in perpetuum ſe manciparit, n
dum is, qui mediocri tantum ingen
*ſit prædit*us *& adhuc ſuperioru*
ſcientiarum alicui incumbat. Exc
tiendæ enim ſunt omnes veteru
ſcriptorum bibliothecæ, perluſtran
& pernoſcenda eſt omnis antiquit
replicanda omnium hiſtoriarum m
numentorumque memoria, neq
Latium modo perreptandum, ſed
navigandum in Græciam & ad unu
omnes utriuſque linguæ auctores ſu
mo ſtudio ac diligentia pervolutan
Oratorum ſcripta manibus atque oc
lis quotidie conterenda, Poëtæ etia
ad verbum, ſi fieri poſſit, ediſcen

& denique nihil omnium prætermittendum, quæ vel ad animum probæ & prisca doctrina multiplicique rerum olim gestarum scientia imbuendum, vel ad comparandam lautæ orationis & elegantioris styli supellectilem facere videantur. Quæ omnia vel etiam ex iis nonnulla tantum, quam improbum & ærumnabilem laborem desiderent, conjectura facilius consequi est, quam verbis recensere. Ceterum cum jam nulli studio peperceris, summa omnia feceris, & prope in eo sis, ut vasa colligas & serio tandem aliquando migres ad Justinianæa castra, vel ad medicinam te conferas, vel ad sacras literas: erunt tamen homines usque adeo præposteri judicii, qui omne id tempus, quod politiori huic literaturæ impenderis, collocatum dicant non solum in re levi & hausta de triviis circulisque doctrina: sed & unde nihil omnino utilitatis vel in vitam humanam, vel ad

ipsos harum cultores redundet. It enim vulgo persuasum est, illam superiorum scientiarum Trigam, quarum fructus omnium oculis expositi sunt, & pene manibus, quod dicitur contrectari possunt, solam vitæ mortalium servire: eas autem, quæ ver ut sunt, ita appellantur Humanitat artes, esse omnino inutiles & frug expertes, cum quid in commune con ferant, sit à vulgi intelligentia sensi que paulisper remotum. Atque id fit, ut hæ quidem contemptui passi habeantur & egeant: illæ vero opib affluant & honore, solæque occupe præmia illa, quibus disciplinæ liber les nutriri & ad earum cultum opt ma quæque ingenia excitari incend que soleant. Non igitur magnope mirum, si spretis & insuperhabi Humanitatis artibus non solum mat ræ ætatis adolescentes, quos tempor jactura, quam sua an præceptorum culpa fecere, fortaßis excusaveri

se

ſed & inveſtes adhuc, ut veteres loquebantur, pueri, quique ex Grammaticæ ſalebris pedem vix moverint, Latine autem nondum intelligant, ac ne diſſerendi quidem dicendique artes, niſi ex compendiis & neſcio quibus cœnoſis lacunis hauſerint, in Medicos ſtatim aut Juriſconſultos aut ſacrarum literarum interpretes nomen dare non vereantur, & remis veliſque πρὸς τὰ ἄλφιτα *properando, aditumque ſibi ad ſummas dignitates muniendo cruda adhuc ſtudia in Eccleſiam aut forum propellunt: non ſine gravi animi dolore eorum, quibus melior Sol atram illam caliginem ab animi oculis deterſit. Hi enim facile vident, quomodo nondum prorſus eradicata, ſed magnam tamen partem ſuperiori ætate nec infeliciter convelli cœpta barbaries paulatim iterum repullulet, hederarum vice præfocatura teneras optimarum artium ſtirpes, niſi mature huic malo*

occurratur. Frustra enim aliud sp res, ubi qui ad amœniores baj Musas, illas barbariei expultric excitare studiosam juventutem del bant, & ex Ignorantiæ antro qu manu educere ad Bonæ Mentis sace lum, ipsimet non solum horum st diorum plane rudes sunt, sed & d scipulis suis illa de manibus omni c natu omnibusque machinis excuter & teneris animis odium contemptun que harum artium infundere non d bitant, dum quæ vel somnolentia s vel ingenii tarditate consequi n potuerunt, in aliis reprehendunt c vituperant, ne se ipsi videantur i scitiæ tacito quodam præjudicio co demnare. Quid est autem irrepe tem clam Barbariem admittere, hoc non est? admittere autem? in vero ambabus ulnis amplexari & eum, unde avorum patrumque n strorum memoria fere dejecta era locum reponere? Certe fieri ali

n

non poteſt, quin illa omnium artium regina & virtutum parens Theologia omnino jaceat, atque adeo reliquæ ſeverioris ſupercilii diſciplinæ omnes peſſum eant, denſiſſima tenebrarum caligine involutæ, niſi hoc humaniorum Muſarum aut ſale condiantur, aut lumine colluſtrentur. Cui rei *longe exempla petere quid opus? nemo enim eſt, qui ignoret, quam atra nox ante pluſculos annos univerſum prope terrarum orbem obtexerit, ex quo perverſa hæc & mirum quantum pernicioſa opinio animos juvenum veluti peſtilenti quodam ſidere afflare cœperat, Græcas literas, orationis ornatæ cultum, antiquitatis cognitionem res eſſe ludicras & nugatorias, nec pertinere ad eos, qui gravioribus ſtudiis eſſent addicti.*

Sed querelam inſtituere de ingruente Barbarie, vel quomodo huic monſtro obviam eundum ſit, in medium conſulere, non eſt mihi hoc loco

propositum: causam tantum indic
volui, cui plerique ab hoc studio
genere necessario quidem, sed
quantisper difficili & variis calum
telis exposito refugere, ac confe
ad illas artes, quæ suis cultorib
vestigio dignitates & opulentiam
giuntur, animum soleant applic
Neque vero recte id fiat, an secus,
nunc quidem sunt secula & mo
pluribus disputo: hoc autem, si
ceam, res ipsa loquatur, jam
dem summam eamque multo m
rem, quam quæ olim fuit, omni
disciplinarum ignorationem con
quutam fuisse, absque paucis q
busdam divinitus ad hanc rem
citatis hominibus esset, qui publ
bono nihil sibi prævertendum exi
mantes, politiores hasce literas o
studio & conatu propagatum eunt,
quicquid harum candidatos remor
aut tardare forte possit, è medio t
lere nituntur, spargendo interd

ac liberaliter distribuendo in literarium populum, velut tesseras, quæ ipsi per omne genus scriptorum vagantes curiose in unoquoque observarint.

Quorsum hæc tam longe repetita? dicat aliquis. Nimirum ut intelligatis, Auditores, me non sine justa causa inter laudes P. Merulæ retulisse, quod non illotis, quod ajunt, manibus Juris sacra contrectarit, neque rerum amplitudine fractus, non vulgi judicio territus, non lucri cupiditate incensus, non honorum fumis captus humaniores Musas deseruerit; sed partim scientiæ amore, partim boni publici studio impulsus constantissime semper eas dilexerit, atque adeo nec ipsi Jurisprudentiæ, quæ amplissimas dignitates & maximas opes pollicebatur, præponere dubitarit.

Sed de varia P. Merulæ doctrina nolo longiorem orationem comparare. quomodo autem eam ad usum transtulerit, nec passus sit fructus ex literis

perceptos, pomorum instar, putrilagine consumi, jam breviter dicam, si prius de studiorum curriculo, quod apud exteros confecit, pauca præmisero. Non enim erat P. Merula tam humili & plebeja anima præditus, ut perpetuo domi residere, idem semper solum premere, aut ab unius ore ætatem pendere vellet; sed simul ac adolevisse sibi visus & eos in literis fecisse progressus, ut cum fructu & utilitate peregrinas regiones adire posset, statim ipsum cupiditas incessit primates illos in literis viros, quorum scripta admirabatur, coram alloqui & familiarius convenire: exterorum usu ingenia mirum in modum exacui, & illum optimum haberi militem, qui patria procul stipendia fecisset, quotidie audiebat. In Gallia *tum temporis melior illa Jurisprudentia omnesque humaniores Musæ potissimum florebant. Semper enim ex quo literæ renatæ sunt, regnum hoc*

omnium

omnium totius Europæ florentissimum etiam in mediis bellorum civilium turbis abundavit copia doctissimorum hominum, qui relictis & spretis Glossatorum oleticetis ac sterquiliniis studiosam juventutem ad ipsius Jurisprudentiæ augusta templa duxerunt. Horum ille doctrina & celebritate, honesta quadam laudis contentione, quæ stimulos optimis ingeniis addere solet, excitatus, parentum permissu in Galliam abiit: ubi propter niveos mores, egregiam doctrinam & assiduum laborem in hominum, qui tum vivebant, doctissimorum amicitiam & familiaritatem facile fuit admissus. Longum foret hic recensere omnes illos doctos viros, quos P. Merula, cum in Galliis operam literis daret, vidit, salutavit, cognovit, quorumque divinas voces auribus suis hausit. Satis mihi est è multis nominasse Barnabam Brissonium, Simeonem Bosium, Johannem Auralum, Q.

Septimium Florentem Christianum, Petrum Pithœum, Johannem Bodinum, Jac. Cujacium, Gul. Fornerium, Johannem Robertum, Petrum Danielem, Germanum Valentem, Vellium Pimpontium, Johannem Passeratium, F. Hotomannum, quos ille omnes, at quos viros! propius vidit, compellavit, audivit, plerisque etiam familiariter usus est. Ex Gallia in Italiam se contulit, sed quia Batavus erat, & memoria Angeli Merulæ, quem ob Religionis confessionem martyrio affectum diximus, adhuc paßim vigebat, non ausus fuit diu ibi subsistere, multo minus illam universam peragrare, metuens periculi, quod sibi imminebat, si fortean à quoquam proditus fuisset. Inde igitur in Germaniam superiorem migravit, ac magna ejus parte perlustrata Argentorati aliquot menses commoratus est, partim urbis amœnitate captus, partim doctorum hominum, qui-

quibus ea tum florebat, fama permotus. Nam quemadmodum apes non ab uno flore, sed sparsim mella sua sugunt & fingunt: ita quoque prudentiam & eruditionem hinc inde colligendam esse arbitrabatur. Cum vero patrios Lares cogitaret, in Galliam rediit, ac Jurisconsulti titulo publice donatus, in Angliam quoque trajecit, illaque visa tandem peregrinationibus suis finem imposuit, & ab hoc desultorio vitæ genere sese abdicavit.

Reversus in patriam, à qua fere totos novem annos abfuerat, consilio patris in Curiam Provincialem se confert, ut cum Theoria, cui hactenus deditus fuerat, etiam Praxim conjungeret, & ex umbra in Solem, quod dicitur, & pulverem prodiret. Hoc forense stadium non infeliciter ingressus, cum negotiorum sibi commissorum momenta diligenter expenderet; secreta causarum sagaciter indaga-

dagaret; laqueos, quibus simplices à callidis illaqueantur, solerter dissolveret; clientibus suis non effugia, non offucias quæreret, quibus veritatis lumen obscuraretur, sed illos potius à temerario litigio deterreret, facile sibi Famæ januam paulatim aperuit, & non civibus modo, sed & ipsis Ordinibus innotuit. Quadriennium fere in hac se palæstra exercuerat, cum ecce Justus Lipsius, anima illa Antiquitatis & Suadæ medulla, prætextu valetudinis per Acidulas Spadanas recuperandæ, Lugduno Batavorum digreditur, & Academiam, in qua totos decem & tres annos juventutem Musarum sacris operatam cum plausu docuerat, præter multorum expectationem relinquit. Diu fuit deliberatum, quis tanto viro qui universam Europam famæ suæ radiis illustrarat, idoneus successor daretur. Erant enim plures in Belgio tum temporis, ut etiam nunc, viri in omni genere eru-

eruditionis exercitati, quibus hæc non incommode demandari provincia potuisset. Eo tamen omnium Ordinum suffragia & vota ibant, ut P. Merula ad Professionem, Lipsii abitu quasi viduam, promoveretur. Ab Academiæ igitur Curatoribus, inter quos facile principem locum obtinebat magnus ille & fama supra æthera notus, Janus Dousa P. ὁ μακαρείτης, honesto salario accitus, lubens foro, ubi magnas opes acquirere ipsi in proclivi erat, nuncium remittit, & in Musæo hoc portu navem suam defigit; docendo, scribendo juvenum mentibus lumina prælaturus. Mos erat apud antiquos ut qui aut gladiatoriam, aut militarem, aut aliam quandam artem desinebant, ejus instrumenta Diis, qui isti arti præsidere credebantur, suspenderent atque consecrarent. Idem quoq; factitavit P. Merula; qui cum causidicinæ prorsus valedicere constituisset, ut se in foro non frustra ali-

aliquando verſatum fuiſſe oſtenderet, Praxin juris civilis artificioſa methodo, ſed vernaculo tantum ſermone à ſe contextam in lucem emiſit. Cum enim intelligeret, varias illas Conſtitutiones, quæ diverſis temporibus à maximis Principibus erant promulgatæ, partim ævi injuria, partim hominum malitia obliterari & paulatim vim ſuam amittere, magno judicio illas in unum quaſi faſciculum collegit; ratus, ſe hac r atione non ſolum caſabundam Juſtit iam pro ſua virili fulturum, ſed & perfecturum eſſe, ut ſui cives non amplius in forenſi palæſtra, tanquam hoſpites in urbe peregrinantes erranteſque vagarentur. Neque hæc opinio ipſum fefellit. Tanto enim applauſu, tantaque aviditate hic liber ab omnibus fuit exceptus, ut fere nullus in iis locis Iudex ſit, nullus Prætor, qui non ea tanquam canone aut norma aliqua in controverſiis dirigendis utatur.

Poſt-

Postquam autem docendi munus auspicatus est, & sitienti juventuti historiarum fontes recludere cœpit, nihil antiquius habuit, quam ut Spartam, quæ obtigisset, omnibus modis etiam scribendo illustraret. Non enim arbitrabatur se muneri suo satisfacere, aut expectationi de se conceptæ respondere, nisi & in longinquas regiones doctrinæ suæ torrentes ex uberrimis ingenii fontibus derivasset. Hoc ipsum igitur statim præstare exorsus est editione Annalium Ennii, veteris Poëtæ, cujus à Grammaticis velut Penthei olim à Bacchis in mille partes discerpti membra fœdissime mutilata & divulsa plane Herculeo labore collegit, collecta composuit, composita eruditissimo commentario illustravit, atque ita ipsum Ennium patrem cultioris & elegantioris apud Latinos Musæ, ab Orco revocatum, quodammodo mortis postliminio rursus animavit. Magnam hoc opere

famam

famam industriæ & judicii apud omnes politiorum literarum mystas P. Merula sibi conciliavit: cujus pomœria cum aliis quoque ingenii monumentis extendere & amplificare vellet, & jam magna animo moliretur, Illustrißimi Fœderatarum Provinciarum Ordines Historiam bellorum, quibus jam multos annos Belgica miserum in modum flagravit, Latino sermone describendam ipsi committunt.

Insigne hoc vestrum, Ordines Illustrißimi, (liceat enim mihi pace vestra in hac doctißimorum virorum & lectißimorum juvenum Merulæ vestro justa persolventium corona, vos quamvis magno locorum intervallo à nobis disjunctos paulisper compellare,) Insigne, inquam, non erga præsentes modo, sed & post futuros meritum ac immortali laude dignum: quo si veteres illi Germani ac Belgæ suam quoque posteritatem obstringere

sibi

ſibi ac devincire voluiſſent, non certe tot præclara ipſorum facinora altiſſimo ſilentio ſepulta & æternis ignorantiæ tenebris obruta nunc jacerent. Illud enim omnino in confeſſo eſt, majorum noſtrorum ævo multos præſtantes viros extitiſſe, qui rebus domi & foris, in pace & bello fortiter ac ſtrenue obeundis ipſius vetuſtatis gloriam ſi non ſuperarunt, certe æquarunt. Sed quia ſtudium illarum Literarum, quibus virtutis memoria conſervatur, ab ipſis manu quam calamo promptioribus omnino negligebatur, factum eſt, ut domeſticorum quidem ſcriptorum vel inſcitia vel ſilentio; exterorum autem invidentia & malignitate veræ fructu gloriæ fraudarentur, qui res quamvis præclariſſimas ampliſſimaſque adminiſtraſſent. Quod ne jam vobis, Ordines Illuſtriſſimi, qui Reipub. veſtræ Libertatem adverſus Hiſpanicam gentem tanta armorum virtute aſſeritis & tam fortiter pro-

propugnatis, ut ipſe etiam hoſtis veſter potentisſimus diuturni belli pertæſus pacem vobiſcum pangere malit, quam ancipitem Martis aleam diutius experiri: ne hoc igitur quod minus dudum dixi, vobis quoque ullo tempore accideret, mature providiſtis, dum ſcilicet P. Merulam Hiſtoricæ huic Provinciæ delegaſtis, ipſique in mandatis dediſtis, ut res in Belgio jam ab aliquot annis geſtas ad veritatis obruſſam diligenter exigeret, & tandem ad poſteritatem tranſmitteret. Quo inſtituto equidem neſcio an quicquam utilius Reip. ad cujus clavum ſedetis: certe nihil vobis glorioſius, nihil P. Merulæ honorificentius excogitari potuit. Vobis quidem, quod conſcientia recte factorum freti hoc agitis, ut etiam ipſa Poſteritas intelligat, unde hi bellorum pluſquam civilium fluctus, quibus Belgica jam multos annos affligitur concutiturque, exorti ſint, & quid

vos

vos ad excutiendum à vestris cervicibus Hispanicæ servitutis jugum impulerit, vere cognoscat & judicium ferat. P. Merulæ vero, quod ab acerrimis ingeniorum censoribus huic muneri, quo nullum in tota Rep. literaria augustius, nullum ad famam provocandam aptius, sed nec ullum difficilius & periculosæ aleæ plenius esse potest, idoneus fuit judicatus.

At quo delabor? Vetabant Pythagorici Deos in transcursu salutari: quam legem cum mihi quoque in cultu magnorum virorum scriptam putem, malo divinam Ordinum prudentiam tacitus admirari, quam & infantiam meam prodere & laudes ipsorum ingenii culpa deterere Ad P. Merulam redeo; qui cum rem sibi commissam infinitis difficultatibus obstructam esse animadverteret, lentius cœpit in iis, quæ jam præ manibus habebat, progredi, magna diligentia magnisque sumptibus undique

locorum

locorum & gentium conquirens & in unum coacervans ea, quæ ad historiam ſcribendam erant neceſſaria. Mirum dictu eſt & forte fidem excedit, quod narrabo. ſed quia me historice loqui, nihil fingere norunt alii quoque, quos ſi opus ſit, teſtes laudare poßim, nolo id, quod res eſt, ſilentio præterire: Audivi enim cum diceret, non quidem oſtentationis gratia, à qua longißime aberat, ſed à nobis, quibus familiariter hic utebatur, forte ſuper hac re interrogatus, ſe de Belgicæ Reipub. ſtatu & bello, quod geritur, quaſi triginta ſex mille chartas & ſchedia partim typis edita, partim manuſcripta collegiſſe, ex quibus hiſtoriæ ſuæ corpus exſtrueret. Quantus jam in his omnibus non ſolum evolvendis, & foliatim perſcrutandis, ſed & apte ac ordine ſuo loco digerendis collocandiſque labos ipſi fuerit exantlatus, quot moleſtiæ devoratæ, quot vigilatæ noctes, quantum olei operæ-

operæque impensum, facile erit conjicere iis, qui peponem cordis loco non habebunt. Quotumquemque Auditores, reperiri posse arbitramini, qui non tanta Actorum Auctorumque mole obrutus aut oneri prorsus succumbat, aut id vel propter gravitatem abjicere, vel propter virium imbecillitatem deponere tandem cogatur? P. *Merula tamen non deposuit, non abjecit: sed qua potuit fide & diligentia, si non totam historiam, at magnam ejus partem ante quatuor annos absolvit, &* Ordinum *censuræ submisit, reliquum quoque opus ad optatos terminos perducturus, nisi telam feliciter inchoatam Parcarum iniquitas præcidisset. Mirabitur fortean aliquis, quod tot subsidiis instructus non universam historiam jam pridem confecerit. Sed admirationem depositurum spero, si in mentem sibi revocaverit, quod à* Cicerone *prudenter & vere dictum est, Historiam institui*

stitui nisi præparato otio non posse, nec exiguo tempore absolvi. Imo vero magis mirabitur, potuisse P. Merulam id quod fecit præstare, si cogitaverit ipsum, præterquam quod publicæ suæ Functionis partes quotidie expleret, etiam alia multa, ut Varro ait, musinatum esse, quæ vitam ipsi nunquam in otio transactam, clare loquuntur. Non dicam de Gelrica Historia, non de Συγχρονισμῷ *eorum, qui proximis centum annis in orbe Christiano contigerunt, non de aliis ipsius scriptis: quæ omnia adfecta adhuc in scriniis ejus latent. Mitto Angeli Merulæ Tragicam Historiam, quam ipse ex Actis fideliter repræsentavit: sileo* Κυνηγετικῷ *vel De Venatione; Statum quoque cum Religionis tum Politicæ gubernationis, à nato Christo usque ad annum millesimum & ducentesimum, præterfluere sino: quorum illa pridem publicata in omnium manibus versantur, hæc vero jam*

sub

ſub prælo ſunt & Muſis benevolentibus lucem propediem videbunt. Vnum illud Coſmographicum opus, quod ante biennium in lucem edidit, non poſſum ſine religione præterire. In quo opere, cum generatim ea, quæ ad Mundum & Cæleſtem Terreſtremque ſphæram pertinent: tum vero ſpeciatim ipſam Europam & tres ejus nobiliſſimas Provincias, illos totius orbis extra omnem controverſiam ocellos, in quibus veſtigia Latini ſermonis, quamvis corrupti, adhuc ſuperant, Hiſpaniam, dico, Galliam & Italiam tanta diligentia & ſtudio tamque eleganti ordine perſequutus eſt, ut affirmare auſim Strabonem, Pomponium Melam, Stephanum, Ptolemæum & reliquos majorum gentium Grographos, ſi pauliſper in vitam redirent, confeſtim P. Merulæ herbam porrecturos, & ſe ab ipſo victos ultro ac libenter faſſuros eſſe. Optandum quidem erat, ut reliquas

Geographiæ partes eadem methodo & industria nobis concinnasset, & forte idipsum quoque præstitisset, nisi partim Syrtes & scopuli, quos in vasto illo & immenso scriptorum pelago nimis quam multos paßim latere non ignorabat: partim aliæ occupationes ipsum ab instituto retraxissent. At quia spes illa jam omnino decollavit, præsentia boni consulamus, nec miremur, quod negotiorum multitudine impeditus, aut fati iniquitate interceptus, iis, quæ inchoaverat, extremam manum imponere non potuit. M. Tullium patrem illum Romanæ eloquentiæ negare solitum accepimus, si ætas sibi duplicetur, habiturum se tempus, quo Lyricorum Poëtarum versus legat; quos tamen verborum fuisse parcißimos, ex iis, quæ adhuc reliqua sunt, fragmentis liquido apparet. Quid putatis, Auditores, ipsum dicturum fuisse de tot priscis, recentibus, mediæque ætatis auctoribus,

ribus, quos P. Merula in condendo hoc opere perſcrutari & penitus excutere neceſſe habuit?

Sed dies, opinor, me deficiat, ſi omnia, quæ quidem de inſigni ejus doctrina & ſcriptis ad publicam utilitatem comparatis afferri poterant, hic penſiculatius vellem perſequi. Supereſt, ut quoque de inculpatis ejus Moribus & reliqua vita ad virtutis normam tranſacta nonnihil dicamus. Memini ab antiquis prudenter dictum, Magna ingenia plerumque magnis vitiis ſolere eſſe obnoxia. Id vero in P. Merula adeo contra ſe habet, ut dicere audeam, nihil veritus ne cuiquam propterea ludibrium debeam, omnes virtutes, quæ quidem in hominem literatum cadere poſſunt, in ipſius animo ſibi domicilium collocaſſe. Hîc rurſus mihi ingens dicendi campus aperitur, ſed nolo orationis meæ vela pandere, nec aperto mari invehi, ne dum hominem peregrinum

& nunquam mihi antehac visum, saltem fama & scriptis cognitum celebro, falsas ipsi laudes à me affingi forte quis suspicetur. Pauca tantum ex omni numero seligam, & quidem ea, quibus P. Merulam fuisse præditum omnes uno ore fatebuntur, qui vel scripta ejus primoribus digitis attigerint, vel amicam sermonum serram semel atque iterum cum ipso reciprocarint.

Ac primum quidem quanta fuerit ejus modestia, quæ omnium virtutum fulcrum & vinculum merito censetur, abunde testantur præclara ejus monumenta, in quibus illa ita elucet, ut si sententiam de iis meam dicere jubear, adserere non dubitem, ab ipsa Modestia nihil potuisse scribi modestius. Non ille si quid ab aliis recte dictum aut ingeniose excogitatum, in sua statim ascribebat & id à se multo ante inventum observatumque superbe clamitabat: non si quid alii rei lite-

literariæ opis attulissent, aut furtim carpebat, aut palam delicato fastidio aspernabatur. Nam illorum homi num mores, qui nihil, nisi quod ipsi fecerint, rectum censent, & quoties quenquam vel humanitus errare vel tantum aliam amplecti sententiam viderint, confestim ad maledicta confugiunt, & in viros etiam doctissimos velut è plaustro convitia jaciunt, rati, quantum alienæ famæ detraxerint, tantum sibi nominis accessurum, horum, inquam, mores ita solebat odisse, ut nemo homo ipsas portas Orci. Per quos profecerat ingenue profitebatur; aliorum scrinia non compilabat, nobilem illam Laurentium legem, qua sancitum erat, Ne Pomum ex alieno legatur in armum, *tam religiose servabat, ut nemo hactenus inventus sit, qui lege Atinia rem furtivam vindicarit. A quibus se ingenio vinci, aut doctrina superari intelligebat, iis ultro palmam conce-*

debat, eos amabat, eos admirabatur. Pares facile ferebat, inferiores etiam ſibi æquabat, Tyronum induſtriæ non invidebat, neque laudis aditu eos prohibere conabatur, ſed & ipſe ſe gloriæ ſeniorum ſuccreviſſe meminerat, & ad ſuam gloriam conſurgentes alios lætus aſpiciebat.

Jam vero quam ſobrie & continenter vixerit, norunt omnes quibus aliqua tantum notitia cum ipſo interceſſit. Quod enim tempus alii intempeſtivis conviviis, alii pilæ, alii teſſeris, alii aliis recreationibus dare ſolent, id ille univerſum in literarum ſtudio conſumebat. Nemo ipſum non dicam vino prolutum, ſed ne quidem hilariore Bacchi aura afflatum unquam vidit. Adoleſcentiam non niſi caſte ab ipſo traductam teſtantur cum reliquæ ipſius virtutes, quas mutuo complexu inter ſe colligatas & arctiſſimo cognationis nexu revinctas eſſe inter omnes Philoſophos conſtat: tum vero præcla-

clara ejus doctrina, quam nunquam sibi comparasset, si primam illam ætatem voluptatum vinculis constringendam vinciendamque præbuisset. Qui enim in impuræ libidinis cœno volutantur, tantum abest, ut ad solidæ eruditionis culmen ascendere, ut vix ex inscitiæ tenebris pedem movere poßint. Postquam vero ad tricennalem illam annorum lineam pervenerat, quam gravißimus auctor Hesiodus ad conjugii cursum aperit & demittit, cœlibatum, in quo hactenus egerat, aversatus, vitæ genus coërcendis vagis cupiditatibus divinitus repertum suscepit. Erat tum in ma-*gna apud Batavos auctoritate Bartholomæus Buys Gryphius, vir doctus & multarum linguarum cognitione longoque rerum usu præditus.* Nam & *apud Alphonsum* II. *Ferrariæ Ducem prudentißimum diu vixerat, & plerisque Germaniæ aulis diligenter perlustratis, magnam sibi famam solertiæ*

 com-

compararat. Huc accedebat, quod etiam laudatißimæ memoriæ Johanni Alberto Duci Megapolitano, quo doctiorem & literatorum amantiorem principem Germania tum temporis non habebat, à Secretis & Latinis Epistolis fuerat, ac industria sua in legationibus ad exteras nationes obeundis tam illustria documenta præbuerat, ut sapientißimo Principi in primis amoribus haberetur. Unde etiam factum, ut dum plures annos in aula ista versatur, aliquot ibi liberos genuerit, ex quibus V. Cl. Johannes Albertus Gryphius, paterni ingenii & virtutis verus heres, cum ob excellentem eruditionem ab hac nostra Academia, in qua literis aliquot annos operam dederat, Jurisconsulti titulo publice ornatus esset, hanc urbem fortunarum suarum sedem ac domicilium elegit, ac in Senatorium ordinem ascitus, Reip. huic florentißimæ non solum primo loco à

Se-

Secretis eſt, ſed quoque eam juxta cum aliis ea, qua decet, fide adminiſtrat. Ceterum de Filio, quem hîc præſentem conſpicio, verbum amplius non addam, ne in os ipſum laudare, aut palpo percutere videar. ad Patrem revertor, qui poſt exceſſum optimi & immortalitate digniſſimi Principis Johannis Alberti, cum patriæ amore ductus in Belgium, quod tunc Pactione Gandavenſi à bellicis tumultibus pauliſper reſpiraturum videbatur, rediiſſet, non multo poſt in Collegium Ordinum Hollandiæ cooptatus eſt, tantaque fide & integritate labantis Reipub. commoda quæſivit, ut totius Nobilitatis Belgicæ ac omnium patriæ ſtudioſorum oculos in ſe converterit, & mortuus magnum ſui deſiderium reliquerit. Hujus Barth. Gryphii filiam natu majorem Juditham, omnibus virtutibus, quæ in ſexum illum cadunt, decoratam, matrimonio ſibi P. Merula junxit, cumque ea de-

cem & octo annis ſine jurgio, ſine offenſa ita vixit, ut ſe illi integrum ſemper ſervarit, & quanquam numeroſa prole augeretur, ſordidas tamen diteſcendi artes nunquam exercuerit, ſed rei domeſticæ curam tanquam ſe indignam, dilectißimæ conjugi reſignarit.

Non enim à voluptatibus ſolum alieno prorſus animo fuit, ſed & ab omni quæſtu. Potuiſſet ſane P. Merula honeſte magnos pecuniæ acervos congerere, ſi in forenſi ſtadio diutius verſari, clientibus vocem & operam ſuam commodare, circumfuſæ multitudinis comitatu aßidue premi, à prima luce ad occaſum uſque ſolem in curia hærere, multorum odia experiri, & ſæpe aliquid invito animo facere voluiſſet. Sed quia fieri non poſſe videbat, ut his rebus occupatus & obſeſſus animus honeſtis artibus, quarum latißimi ſunt termini, invigilet, maluit amplas illas divitias

ſper-

ſpernere, & puro animo ac nullo ſcelere contaminato Muſis operari, quaſque ipſæ largituræ eſſent opes boni conſulere. Neque enim harum culturam omnino ſterilem eſſe ſciebat, ſub talibus præſertim Muſagetis, qui inter media arma, inter lituos & tubas non ſolum ſuavibus illis Muſarum tibiis ac fiſtulis delectantur, ſed & literarum cultores ad urgenda hæc ſtudia, has pacis artes, magnis & egregiis præmiis invitant.

Quid nunc de fuga dignitatum, ad quas ipſi, niſi foro ſe abdicaſſet, aditus patebat, multa verba faciam? Erat enim ea prudentia, ea dicendi facultate inſtructus, ut etiam ſummis dignus eſſet. Atqui non potuit ejus pectus ullis honorum facibus accendi. Nam etſi quidem ipſi facile erat è Virtutis fano, in quo aſsidue verſatus fuerat, recta, non per pſeudothyrum vel Deæ Pecuniæ poſticum in vicinam Honoris ædem ſe penetra-

re: conſulto tamen abſtinuit, & in literaria tranquillitate vitam degere, quam ad ſummas illas dignitates, quæ plerumque cum magnis periculis & moleſtiis conjunctæ eſſe ſolent, aſpirare præoptavit. Nimirum ut iis, qui è Clitorio fonte biberunt, vini tædium oboritur: ita quoque qui ſemel quietæ hujus vitæ dulcedinem guſtarunt, nunquam poſſunt adduci, ut ad Remp. animum adjiciant, etſi ſummum in ea faſtigium adipiſci queant.

Neque tamen illos honores, qui in Muſica hac palæſtra verſantibus tribui ſolent, ſuperbe aſpernatus eſt. De Profeſſorio munere non dicam, quod olim inter honoris titulos fuiſſe memoriæ & monumenta veterum diſerte teſtantur: nunc autem ejus dignitas pene interiit, poſtquam noxia hæc opinio animos plerorumque invaſit, indignum eſſe homine ingenuo & liberaliter educato cultum ingenii

profiteri & honestis artibus docendis linguam elocare. quod tamen arduum esse, & laude dignos, qui faciant, norunt omnes, qui non elephanti corio sunt circumtecti. Historiographi quoque titulum, quo ab illustrißimis Ordinibus affectus fuit, hîc prætereo : est enim supra ejus facta à me mentio. At Bibliothecæ præfecturam à Curatoribus Academiæ ipsi delegatam, non possum hîc silentio involvere. quem ego honorem inter alios, quos gesßit, non postremum duco. Nam si ad omnes, quotquot hodie sunt in orbe Christiano, nobiliores Bibliothecas oculos circumferimus, earum custodiam viris præstantißimis & primorum in literis ordinum commissam, reperiemus. Cæsareæ Bibliothecæ custos ac præses jam multos annos fuit vetus ille & verus Musarum sacerdos Hugo Blotius Belga, in cujus fronte & sermone humanitatem, in pectore cando-

dorem & fidem habitare, fatebuntur mecum omnes, qui hominem doctissimum semel tantum compellarunt. Vaticanæ cura non nisi eruditissimis Cardinalibus demandari solet, & pronuper illi præfuit magnus ille Annalium scriptor Cæsar Baronius, quem non ita pridem vita functum esse fama nobis nunciavit. Galliarum rex opulentissimæ Bibliothecæ suæ custodiam Isaaco Casaubono credidit, quo doctiorem Sol neminem intuetur, non modo in Gallia, feracissima illa studiorum parente, sed ne vix in universa Europa, & quidem judicio omnium, quos non ignorantia præpedit aut livor. Palatinæ præfectus erat, dum viveret, amor ille & cor Musarum P. Melissus: post cujus obitum serenissimus Elector munus istud imposuit CL. Jano Grutero, homini ut doctissimo, sic ad antiquos scriptores in lucem eruendos instaurandosque, bono publico, tanquam de

cœlo delapſo. His Auguſtanam quoque bibliothecam merito accenſemus, cui jam præeſt David Hœſchelius *feliciſsimus ille juventutis informator, & ruentis Græciæ fortiſsimus tibicen ac deſtina, quem inter præcipua urbis ſuæ decora merito auguſtiſsima illa Reſpub. numerat, & ταμεῖον illud πάσης ἀρετῆς illuſtris* Marcus Velſerus *Aug. Vindel. Duumvir jure magni facit. Non exiguum igitur cumulum ampliſsimi Academiæ Leidenſis Curatores ad reliquos P. Merulæ honores adjeciſſe exiſtimandi ſunt, dum mortuo & è vivis ſublato Jano Douza principe juventutis Belgicæ ipſum potiſsimum locupletiſsimæ & libris omnium generum refertiſsimæ bibliothecæ ſuæ præficiendum judicarunt. Quam provinciam tanta quoque diligentia, tanta ſagacitate adminiſtravit, ut omnium prope Collegiorum bibliothecis perluſtratis, omnibus Librariorum loculamentis & armariis ſtudioſe excuſsis*

cußis, quoscunque ibi melioris notæ libros aut manuscriptos aut typis excusos reperiret, eos magnis sumptibus coëmeret, ac in Bibliotheca sibi creditæ forulos ad publicam omnium utilitatem transferret. Atque hoc studium si alii quoque in libris undique conquirendis continuaverint, brevi futurum est, ut Leidensis illa Bibliotheca, quæ non ita dudum instaurari cœpta, cum antiquißimis quibusque, si non codicum manuscriptorum copia, at typis editorum multitudine & præstantia comparari ac contendi poßit.

Multa mihi hoc loco, Auditores, prorsus omittenda sunt, pleraque carptim tantum & breviter attingenda. Nam si humanitatem ejus, si patientiam, si animi constantiam, si integritatem, candorem, pietatem, & alias virtutes enumerare & persequi velimus, nullum fere finem nostra inveniet oratio. Quis unquam ejus amicitiam per literas expetiit, quem ille

non statim albo suorum inscripserit? quis ipsum compellavit, quem non comiter & humanissime exceperit? Amicitiæ cum illo instituendæ non erat opus proxenetam aut pararium aliquem intercedere; omnibus qui Virtuti & Doctrinæ litabant, fores ejus erant apertæ, nulli clausæ. A quibus se diligi intelligebat, iis amorem æquo pondere, sæpe etiam graviore rependebat. Iracundiæ aut odio adeo nullus erat in ejus pectore locus, ut nemo ipsum unquam commotum viderit, nemo asperius aliquod verbum ex ore ipsius audierit. Non vultus ejus, non frons, non color, non sermo, non manus, non gressus unquam perturbati animi signum dederunt. Obtrectatorum sermonibus non magis quam anseris strepitu aut canum latratu movebatur. Ut culicem aut muscam moleste circumstrepentem levi manu & citra iracundiam abigimus: sic ipse perverse judicantium calumnias sine ulla

ulla tristitia eludebat. Rectum omnino cursum in hoc undoso vitæ mari tenebat: si fortuna blandiretur, non abripiebatur licentiæ ventis; nec opprimebatur impatientiæ fluctibus, si forte non omnia ex animi sententia succederent. Cum quibus conversabatur, iis remoto omni simulationum velo mentem suam aperiebat, neque aliud clausum in pectore, aliud promptum habebat in lingua, more illorum hominum, qui vultu quidem & sermone probitatem præferunt, sed corde dolum ac fraudes machinantur: quod qui faceret, eos ipse angue & cane pejus aversabatur. Quid multa? nihil omnino ad ostentationem faciebat, sed in pura mente, incontaminata conscientia, usum fructumque recte factorum sibi consistere reputans, hoc unum agebat, huc omnes suas actiones dirigebat, ut, quod de Amphiarao ait Æschylus, revera bonus esset, non tantum bonus videretur.

Possem alias quoque P. Merulæ virtututes, quas ipse cum multijuga eruditione sociavit, hoc loco commemorare: sed ne vestra in audiendo patientia abuti videar, finem dicendi faciam, ubi de ejus pio, &, quod vere dixerim, sancto ex hac vita discessu, quæque hunc antegressa sunt, pauca hic adtexuero: ex quibus ejus constantia & firmitudo mentis in profligando mortis terrore meridiana luce clarior elucebit. Plures jam anni sunt, cum P. Merula Hygeiam inimicam primum experiri & gravissimo Lienis affectu laborare cœpit. Qui morbus cum crebro ipsum interpellaret & vires quas interdum ponebat, & velut dissimulabat, semper resumeret, tandem superiori hiemi adeo ipsum dejecit, ut à fati limine paucos tantum pedes abfuerit. Ex eo tamen emersus, ne vires adhuc infirmas intensioribus studiis rursus debilitaret, affinem suum V. CL. D. Johannem Albertum Gryphium JC. & Reipub. hujus Senatorem, quem unice amabat, cuique id jam dudum roceperat, incoram salutare & simul has inferioris Saxoniæ urbes perlustrare constituit, si fortean hac vectatione valetudinem suam magis firmare & corroborare posset. Sed ô vanas hominum cogitationes! ô spem fallacem! ô infaustis avibus susceptam

pro-

profectionem! Vires recollecturum se sperabat P. Merula: at eæ longiore hoc itinere adeo sunt prostratæ, adeo fractæ, ut vix urbem hanc ingressus statim medicum accerscere, & ejus opera, in morbo; quem recrudescere senserat, depellendo, uti coactus fuerit. Interim tamen nihil mali suspicans, cum lassitudo in itinere contracta paululum resedisset, non indelectatus consuetudine eorum à quibus quotidie fere salutabatur, à quibus suam amicitiam ambiri, à quibus se coli & amari videbat, si quando adventoria à quoquam exciperetur, illi comiter hilariterque intererat, frontem exporrigebat, ac animum quidem suavissimis sermonibus largiter, corpus autem cibo ac potu parce & continenter pascebat. Nam ut fines à medico præscriptos migraret, & ejus abstinentia, quæ pene in naturam verterat, non sinebat, & nemo nostrûm erat adeo ab omni humanitate aversus, cui id ab ipso postulare in mentem veniret. Cum hic alterum fere mensem substitisset, & jam reditum ad suos meditaretur, non facere ullo modo potuit, ut prius hinc discederet, quam quosdam ex iis, quibus cum privatos sæpe sermones de literis habuerat, etiam è publico loco docentes audivisset. Intellecto igitur, collegam nostrum V. C. Ignatium Danielem, JC. quem

quem professionis & studiorum similitudo arctissime ipsi devinxerat, III. Idus Julii ad lectionum suarum telam paulisper interruptam rediturum esse, ipse quoque eodem die, ejus audiendi desiderio incensus in Auditorium venit, & illi nobilem & passim ab omnibus vexatam quæstionem De septuaginta Danielis hebdomadibus auspicanti tam attentas aures accommodavit, ut juveni alicui in ipsa velut studiorum incude posito & formantis adhuc manum admittenti similior esse videretur, quam viro ad summum eruditionis culmen evecto & inter Reip. literariæ Senatores haud postremo.

Hic dies, Auditores, ultimus fuit, quo P. Merula pedem limine extulit. Nam cum ante tempus cœnæ cum affine suo ambulatiunculam aliquam conficere, & pluviam, qui supra caput stabat, metuens, aliquanto celerius, ut fieri solet, donum sese reciperet, tanta defatigatio, tantus languor ipsum invasit, ut statim animus ipsi præsagiret, corpus suum hic Rostochii in pulverem redactum iri. his enim fere verbis utebatur, cum quomodo se haberet, à quibusdam amicis, qui ea ipsa vespera ad illum inviserant, interrogaretur.

Dolor, quem ex amicissimi capitis amissione percepi, non sinit, ut multis hic com-

memorem, qua patientia morbi indies magis magisque ingravescentis molestias tolerarit, qua constantia fati imminentis horrorem excusserit, & quam pie se ad vitæ exitum compararit. Sentiebat quidem se paulatim propius ad mortis limen accedere, sed nullam ejus metum, nullam formidinem præferebat. Debilitabatur ipsi vox, intercludebatur anima, spiritus ægre ducebatur, nullum tamen impatientiæ, nullum doloris signum edidit: sed totus ad servatorem Jesum conversus omnesque res humanas oblitus, cum quotidie præsenti mente signum, quo è statione evocaretur, expectasset, tandem septima, postquam ægrotare cœperat, die candidam suam animam ardentissimis precibus & altis suspiriis Deo creatori & auctori commendatam tam placide efflavit, ut non mori, sed in somnum labi videretur. Nam *etsi quidem in confinio mortis erat constitutus, mens tamen semper illi manebat integra, non aures hebescebant, non oculi obtenebrabantur.* Nihil *tam secreto fere dici poterat, quod ille non auribus sublegeret; nemo in cubiculum intrabat, cui non capite adnutans manum porrigeret; omnes qui lectulo adstabamus exacte noscebat. Quid? quod vix tribus horis ante mortem calamum quoque poposcit & ad incomparabilem virum,*

rum, D. Johannem ad Oldenbanneveldt, Senatus Hollandici Principem, cujus ille prudentiam in gravissimis Reip. negotiis dextre expediendis, humanitatem in Musarum cultoribus defendendis, animi magnitudinem in laboribus pro communi salute obeundis semper in ore habebat, quoties de Belgicæ statu sermo ipsi cum amicis intercederet; ad hunc igitur, quem vivus semper magni fecit, jam morti proximus scripsit, & uxorem ac sex liberos superstites illius patrocinio commendavit.

Hic fuit P. Merulæ exitus, felix quidem & prosper illi, qui ex hoc undoso mundi hujus æquore in optatum æternæ salutis & tranquillitatis portum investus est: perquam auteus acerbus & luctuosus cum dilectissimæ ejus uxori, liberis, & iis qui sanguine ipsi aut affinitate sunt juncti: tum vero universæ Reip. literariæ, quam hujus viri morte, ubi increbuerit, tantopere consternatum iri certo scio, ut nemo futurus sit, nisi è saxo sculptus, aut è robore dolatus, qui non ipsius tam celeri tam inopinato occasu toto animo commoveatur. O Lugdunum, ocelle Batavorum, Athenæ Belgarum, flos urbium, quid tibi nunc animi fore putem, cum primum hic tristis nuncius ad aures tuas advolabit? Quos gemitus, quæ suspiria tunc edes! quam crebra genarum

la-

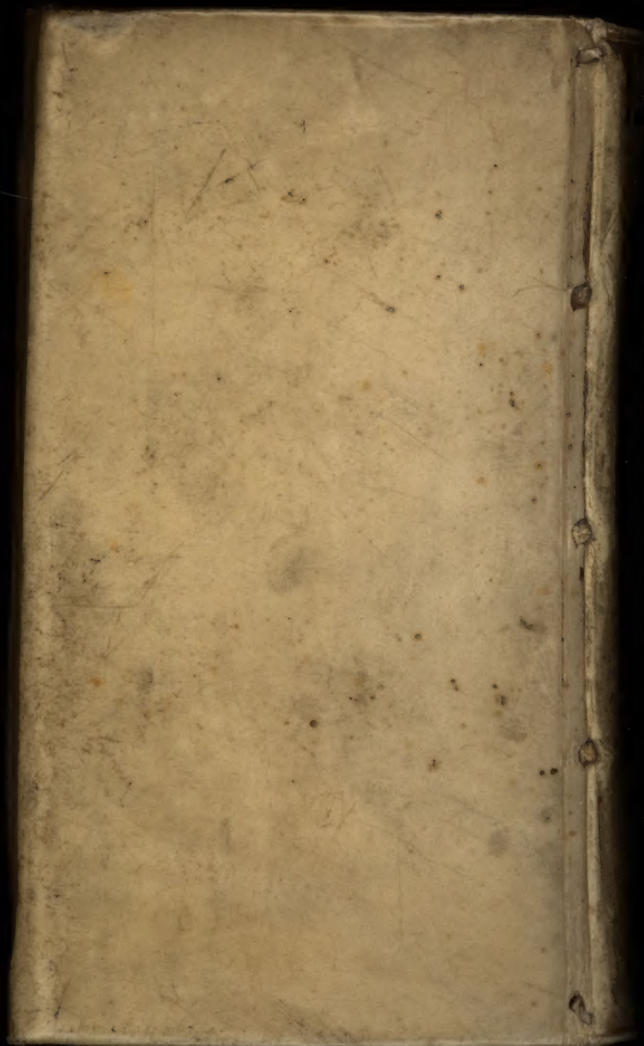
laceratione, quam frequenti pectoris & capitis percussione dolorem tuum testabere! nec immerito. nam qui te præclaris ingenii monumentis illustravit, naturæ lege functus est. ex cujus sacro pectore tua juventus hiante ore bibere solebat reconditæ doctrinæ fontes, is interiit. qui Bavatorum gloriam literarum beneficio ab oblivionis interitu vindicare exorsus est, is jam in alieno solo, procul patria, sepultus jacet. Obmutuit Suada tua, exaruit lacteus ille eruditionis fons. corruit columen antiquitatis, lumen Belgicæ extinctum est. Fuit, fuit ille omnis historiæ promus ac condus, fuit, nec est quod ejus ad te reditum posthac expectes.

Sed quid ego dolori indulgeo? Mortuus quidem est P. Merula, at ejus fama perpetuo vivet, ejus gloriam nulla unquam vetustas abolebit. Dum hunc terrarum globum, quem Merula stylo suo descripsit, Sol è cœlo radiis suis illustrabit, dum stabit hæc immensa mundi compago, omnis littetatorum natio ipsius nomen pleno ore prædicabit.

DIXI.

kprzyzzwol

·Lisa Leonard Baskin·

KIRCHMANN

DE

FUNERIBUS

LVGE. 1672